

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

Î N C H E I E R E

cu privire la inadmisibilitatea recursului

în cauza civilă

Duca Ion împotriva lui Țurcan Ion, Primăriei Cuizăuca raionul Rezina, Mazinscaia
Ninei, Zlatan Alionei și lui Duca Andrei

(repararea prejudiciului material și moral cauzat urmare a defrișării arborilor)

împotriva deciziei din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-396/24
NR. PIGD 2-20060627-01-2ra-28032024)*

Recurs inadmisibil. Dezacordul cu modul de apreciere a probelor nu echivalează cu existența unei hotărâri arbitrare ori întemeiate pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor, în sensul art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă.
--

Judecătoria Orhei, sediul Rezina (jud. I. Parii)
Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secieru, M. Anton, V. Cotorobai)

5 august 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Elena Croitor,

Ion Munteanu, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 29 octombrie 2019 Duca Ion s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Țurcan Ion, Primăriei Cuizăuca raionul Rezina, Mazinscaia Ninei, Zlatan Alionei și Duca Andrei cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat urmare a defrișării arborilor, compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, a indicat că deține cu drept de proprietate un teren agricol situat în satul Cuizăuca, raionul Rezina, dobândit prin moștenire de la părinții săi, cu numărul cadastral XXX XXX și suprafața de 0,560 ha.

3. A menționat că, în primăvara anului 2010, a plantat pe acest teren 158 de pomi de nuc. La efectuarea lucrărilor de plantare au participat Ceban Valentina, Marchitan Gheorghe, Duca Ștefan și Duca Vladimir. Lucrările s-au desfășurat pe parcursul a trei zile, reclamantul achitând fiecărei persoane câte 250 lei pe zi, în total suma de 2 250 lei, iar lui Duca Ștefan i-a achitat suplimentar suma de 1 500 lei pentru aprovizionarea cu apă.

4. A mai indicat că, anual, suporta cheltuieli pentru afânarea solului pe terenul pe care erau plantați pomii, în cuantum de aproximativ 1 500 lei. Totodată, pentru afânarea terenului în zonele inaccesibile tractorului erau antrenate alte persoane, remunerate cu câte 250 lei pe zi, aceste lucrări fiind executate de trei ori pe an. La efectuarea acestor lucrări au participat Ceban Valentina și Crîjanovschi Valentina (decedată). Astfel, pe parcursul a șapte ani, reclamantul a achitat acestora suma totală de 10 500 lei.

5. A relevat că, la sfârșitul lunii noiembrie 2016, a fost contactat telefonic de o persoană care nu s-a prezentat și care i-a comunicat că pomii de nuc de pe terenul său au fost defrișați. Deplasându-se la fața locului, a constatat că pomii plantați au fost defrișați și înlăturați de pe teren.

6. Ulterior, s-a adresat primarului satului Cuizăuca, Țurcan Ion, solicitând explicații cu privire la defrișarea pomilor de nuc. Potrivit susținerilor sale, primarul i-a comunicat că aceasta s-a produs ca urmare a unei hotărâri a primăriei, motivată prin faptul că, în anul 1995, cotele de teren nu ar fi fost repartizate corect, iar ulterior acestea au fost reconfigurate.

7. Astfel, în urma noilor delimitări, pe terenul reclamantului au fost atribuite loturi către patru persoane, inclusiv Zlatan Aliona, care, a prelucrat terenul și a defrișat 87 de pomi de nuc.

8. A menționat că, în luna septembrie 2017, în cadrul primăriei a fost constituită o comisie care s-a deplasat la fața locului pentru a verifica hotarele terenului ce îi aparține în urma pretenției reîmpărțiri.

9. Potrivit Certificatului nr. 224 din 15 septembrie 2017, eliberat de Primăria satului Cuizăuca, raionul Rezina, comisia a constatat că pe teren au rămas doar 16 pomi de nuc, fiind defrișați încă 55 de pomi.

10. De asemenea, a susținut că, ulterior, fără un temei legal, primarul localității a arat terenul ce îi aparține și a semănat porumb.

11. Totodată, a reținut că, în cadrul cercetării la fața locului efectuate la 28 august 2017, s-a constatat că pe terenul său se aflau 71 de pomi de nuc.

12. A remarcat că, la 17 august 2018, de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Rezina a fost pornită cauza penală nr. 2018280243, în baza elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (1) din Codul penal, iar la 9 ianuarie 2019, de către ofițerul de urmărire penală Burduja Ludmila din cadrul Secției urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Rezina, a fost pornită urmărirea penală în cauza nr. 2019280005, în baza art. 328 alin. (1) din Codul penal. Ulterior, cele două cauze penale au fost conexe într-o singură procedură, căreia i-a fost atribuit numărul de bază 2018280005.

13. A susținut că, pe parcursul urmăririi penale, au fost constatate circumstanțe relevante pentru soluționarea prezentei cauze, inclusiv faptul că cei 158 de pomi de nuc au fost plantați pe terenul aflat în proprietatea sa, cu suprafața de 0,560 ha.

14. A indicat că, în cadrul urmăririi penale, s-a stabilit că primarul Țurcan Ion și inginerul cadastral Mazinscaia Nina au efectuat noi măsurători ale terenurilor și au stabilit noi hotare ale acestora, acțiuni pe care le consideră ilegale și care, în opinia sa, au determinat defrișarea pomilor de nuc de către alte persoane.

15. A mai indicat că, potrivit declarațiilor martorului Duca Andrei, date în cadrul urmăririi penale, în urma reîmpărțirii terenurilor, cota atribuită Ninei Lupașco a ocupat o parte din terenul prelucrat de acesta, pe care erau plantați pomi de nuc, pe care martorul a declarat că i-a defrișat în primăvara anului 2017.

16. A susținut că, în cadrul urmăririi penale, s-a stabilit că Zlatan Aliona a defrișat 87 de pomi de nuc. Totodată, în cadrul cercetării la fața locului s-a constatat că pe teren au rămas 71 de pomi de nuc, iar cei 16 pomi identificați ulterior de comisia constituită în cadrul primăriei au fost defrișați chiar de către reclamant pentru a putea continua prelucrarea terenului.

17. În consecință, acesta a susținut că materialele urmăririi penale și constatările comisiei confirmă faptul că au fost defrișați în total 142 de pomi de nuc.

18. A evidențiat că, potrivit Raportului de expertiză extrajudiciară întocmit la solicitarea sa, valoarea celor 142 de pomi de nuc, cu vârsta de șapte ani, plantați în primăvara anului 2010 și defrișați în luna noiembrie 2016, este de 261 080 lei.

19. Totodată, expertul a concluzionat că, raportat la durata de exploatare a plantației de nuc de 40 de ani și la un venit brut estimat de 57 380 lei anual, venitul ratat se ridică la suma de 2 295 200 lei.

20. În consecință, Duca Ion a solicitat încasarea sumei de 261 080 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 2 295 200 lei cu titlu de venit ratat, a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și a cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

21. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 iulie 2022, cererea de chemare în judecată înaintată de Duca Ion împotriva lui Țurcan Ion, Primăriei Cuizăuca raionul Rezina, Mazinscaia Ninei, Zlatan Alionei, și lui Duca Andrei cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat urmare a defrișării arborilor, compensarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

22. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, deși Duca Ion a făcut dovada dreptului său de proprietate asupra terenului agricol cu numărul cadastral XXX XXX și a faptului plantării unor pomi de nuc, acesta nu a demonstrat întrunirea condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii civile delictuale a pârâților.

23. Instanța a constatat că reclamantul nu a prezentat probe concludente care să confirme că cei 142 de pomi de nuc pretins defrișați au fost plantați în limitele terenului ce îi aparține, dimpotrivă, din ansamblul probelor administrate, inclusiv certificatul Primăriei Cuizăuca nr. 224 din 15 septembrie 2017, materialele urmăririi penale și Ordonanța procurorului din 19 iunie 2020, rezultă că majoritatea pomilor au fost plantați pe terenurile învecinate.

24. De asemenea, prima instanță a reținut că plantația de nuc a fost înființată fără proiectul prevăzut de art. 7 alin. (3) din Legea nr. 728/1996 cu privire la pomicultură și fără respectarea reglementărilor tehnice aplicabile.

25. Totodată, instanța a apreciat că acțiunile primarului Țurcan Ion și ale inginerului cadastral Mazinscaia Nina privind stabilirea hotarelor terenurilor au fost întreprinse în temeiul art. 19 alin. (6) din Legea cadastrului bunurilor imobile, la cererea unui proprietar de teren, nefiind constatată existența unei fapte ilicite în sarcina acestora.

26. În același sens, s-a reținut că nici acțiunile pârâților Zlatan Aliona și Duca Andrei nu întrunesc elementele unei fapte ilicite, întrucât aceștia au înlăturat pomii plantați pe terenurile pe care le dețineau ori le exploatau pentru a le putea prelucra, iar în cadrul urmăririi penale nu s-a constatat existența vreunei infracțiuni sau contravenții în sarcina lor.

27. Prima instanță a mai reținut că raportul de expertiză extrajudiciară prezentat de reclamant nu poate constitui, prin el însuși, o probă suficientă pentru dovedirea întinderii prejudiciului, întrucât concluziile expertului pornesc de la premisa nedovedită că cei 142 de pomi au fost plantați și defrișați de pe terenul reclamantului. În lipsa demonstrării unei fapte ilicite și a legăturii de cauzalitate dintre conduita pârâților și prejudiciul pretins, instanța a concluzionat că nu sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 1398 din Codul civil, motiv pentru care a respins acțiunea ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

28. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 iulie 2022, Duca Ion a declarat, la 18 iulie 2022, apel împotriva acesteia solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

29. În motivarea cererii de apel, Duca Ion a invocat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond, apreciind-o ca fiind nelegală și neîntemeiată.

30. A susținut că, potrivit titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat lui Duca Sava în temeiul deciziei Primăriei Cuizăuca nr. 4/4 din 14 februarie 1998, acestuia i-a fost atribuit în proprietate privată terenul cu numărul cadastral XXX XXX, cu suprafața de 0,56 ha, în limitele indicate în plan, extrasul planului de amplasare fiind imprimat pe titlul de autentificare.

31. În acest context, a reținut că, la data eliberării titlului de autentificare, hotarele terenului erau stabilite și identificate atât în planul cadastral, cât și în teren, fiind determinate cu certitudine.

32. A menționat că, potrivit certificatului de moștenitor legal din 14 ianuarie 2010, Duca Ion este moștenitorul legal al averii succesoriale rămase după decesul lui Duca Sava, survenit la XXX XXX, din masa succesorală făcând parte și terenul cu numărul cadastral XXX XXX.

33. Totodată, a invocat că, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile, proprietarul terenului cu numărul cadastral XXX XXX, cu suprafața de 0,56 ha, situat în extravilanul satului Cuizăuca, raionul Rezina, este Duca Ion.

34. A susținut că, potrivit explicațiilor sale oferite în fața instanței, la sfârșitul lunii noiembrie 2016 s-a prezentat la Primăria satului Cuizăuca și l-a întrebat pe primar despre cauza defrișării pomilor de nuc, iar acesta i-a comunicat că măsura a fost determinată de faptul că, în anul 1995, cotele de teren nu ar fi fost repartizate corect, motiv pentru care ulterior s-a procedat la modificarea amplasamentului acestora.

35. În acest sens, a evidențiat că terenurile aveau hotare legal stabilite, care au fost ulterior modificate în mod arbitrar de către primarul Țurcan Ion și inginerul cadastral Mazinscaia Nina.

36. Prin urmare, a subliniat că, la momentul înființării plantației de nuci, în anul 2010, hotarele terenului său erau clar determinate, astfel încât a acționat cu bună-credință, plantând pomii exclusiv pe propriul teren.

37. Totodată, a criticat concluzia instanței de fond potrivit căreia noile hotare stabilite de Primăria Cuizăuca ar corespunde datelor din sistemele geoportal.md și cadastru.md, susținând că atât în cadrul procesului civil, cât și în cadrul urmăririi penale, Țurcan Ion și Mazinscaia Nina au recunoscut că măsurările efectuate în anul 2016 au fost realizate exclusiv cu ruleta, întrucât nu dispuneau de alte instrumente topografice.

38. În aceste condiții, instanța de fond nu putea concluziona că cei 142 de pomi de nuc au fost plantați pe terenuri care nu îi aparțineau, în lipsa unor probe obiective și concludente care să confirme această împrejurare.

39. Totodată, a susținut că acțiunile întreprinse de intimați în anul 2016 nu au fost consemnate prin acte sau documente oficiale care să permită verificarea legalității acestora.

40. De asemenea, a invocat că instanța de fond a aplicat în mod eronat norme de drept material care nu erau incidente raporturilor juridice deduse judecății.

41. Astfel, a susținut că instanța a justificat în mod neîntemeiat acțiunile pârâților prin aplicarea art. 19 alin. (6) din Legea cadastrului bunurilor imobile, potrivit căruia, în cazul în care hotarul general al terenului reprezentat în planul cadastral sau geometric nu corespunde posesiei de fapt și lipsește actul de stabilire a hotarelor, autoritatea administrației publice locale stabilește hotarele terenului la fața locului, la cererea proprietarului și pe cheltuiala acestuia.

42. Astfel, această normă a fost interpretată și aplicată în mod izolat, fără a fi coroborată cu celelalte dispoziții legale incidente, ceea ce a condus la o soluție eronată.

43. Totodată, a criticat concluzia instanței potrivit căreia acțiunea urma să fie respinsă deoarece plantația de nuc ar fi fost înființată fără proiectul prevăzut de Legea nr. 728 din 6 februarie 1996 cu privire la pomicultură și fără respectarea reglementărilor tehnice. Acesta a susținut că încălcarea acestor dispoziții poate atrage cel mult răspunderea contravențională și nu poate constitui un temei juridic pentru justificarea defrișării plantației.

44. În acest context, a invocat că lipsa documentației de proiect privind înființarea plantației nu justifică defrișarea acesteia, întrucât pomii plantați constituiau un bun aflat în proprietatea sa.

45. De asemenea, a susținut că instanța de fond a făcut în mod nejustificat trimitere la prevederile art. 389 din Codul civil, întrucât litigiul dedus judecății nu privește nerespectarea distanței legale dintre plantație și linia de hotar.

46. Astfel, a conchis că instanța de fond a omis să aplice prevederile Instrucțiunii cu privire la modul de elaborare și actualizare a planurilor cadastrale și geometrice, aprobată prin Ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru nr. 140 din 6 august 2012, în vigoare la data efectuării măsurărilor din anul 2016.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

47. Prin decizia din 16 noiembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de Duca Ion și a menținut hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 iulie 2022 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Duca Ion împotriva lui Țurcan Ion, Primăriei Cuizăuca raionul Rezina, Mazinscaia Ninei, Zlatan Alionei și lui Duca Andrei cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat urmare a defrișării arborilor, compensarea cheltuielilor de judecată.

48. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, fiind pronunțată cu respectarea normelor de drept material și procesual, după stabilirea completă a circumstanțelor relevante ale cauzei și aprecierea corectă a probelor administrate.

49. Colegiul a constatat că Duca Ion nu a demonstrat existența tuturor condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii civile delictuale, în special vinovăția pârâților și existența unei fapte ilicite imputabile acestora.

50. Instanța de apel a reținut că materialele urmăririi penale și actele judecătorești pronunțate în cadrul acesteia confirmă lipsa elementelor constitutive ale infracțiunilor imputate lui Țurcan Ion și Mazinscaia Nina, iar Duca Ion nu a administrat probe pertinente și concludente care să răstoarne aceste constatări.

51. Totodată, Colegiul a apreciat că Duca Ion nu a respectat cerințele prevăzute de art. 7 alin. (3) din Legea nr. 728/1996 cu privire la pomicultură la înființarea plantației de nuci, împrejurare care pune la îndoială inclusiv respectarea hotarelor terenului pe care au fost plantați pomii.

52. În aceste condiții, argumentele formulate în apel au fost apreciate ca fiind declarative, reprezentând o reiterare a susținerilor invocate în fața primei instanțe, fără a evidenția erori de fapt sau de drept care să justifice casarea hotărârii atacate, motiv pentru care apelul a fost respins, cu menținerea hotărârii instanței de fond.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

53. La 28 martie 2024, avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2023, solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 iulie 2022, și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2023, cu remiterea cauzei spre rejudecare sau, după caz, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

54. În esență, prin cererea de recurs, cu reiterarea argumentelor expuse anterior în apel, a invocat că instanțele de judecată au interpretat și aplicat eronat normele de drept material, au apreciat în mod arbitrar probele administrate și au ajuns la concluzii care contravin circumstanțelor de fapt ale cauzei.

55. Recurentul a susținut că probele administrate demonstrează fără echivoc că este proprietarul terenului litigios, că plantația de nuci a fost înființată pe terenul ce îi aparține și că defrișarea acesteia a avut loc ca urmare a modificării arbitrare a hotarelor terenurilor de către reprezentanții autorității administrației publice locale.

56. A subliniat că instanțele inferioare au ignorat declarațiile martorilor, materialele cauzei penale și raportul de expertiză extrajudiciară, care, în opinia sa, confirmă atât existența plantației și numărul pomilor defrișați, cât și întinderea prejudiciului material și a venitului ratat.

57. Totodată, a criticat concluzia instanțelor potrivit căreia nu ar fi fost dovedită existența unei fapte ilicite imputabile pârâților, susținând că reîmpărțirea terenurilor și modificarea hotarelor au fost efectuate cu încălcarea legislației cadastrale și fără respectarea procedurii prevăzute de lege, fiind realizate prin măsurări rudimentare și fără participarea sa.

58. De asemenea, recurentul a invocat că instanțele au aplicat greșit prevederile Legii nr. 728/1996 cu privire la pomicultură, apreciind că lipsa proiectului de înființare a plantației ar justifica respingerea acțiunii, deși această împrejurare nu are relevanță pentru existența dreptului său de proprietate asupra pomilor și nici nu poate constitui un temei pentru exonerarea pârâților de răspunderea civilă delictuală.

59. A mai susținut că trimiterea la dispozițiile art. 389 din Codul civil este nepertinentă, întrucât litigiul nu privește respectarea distanțelor de plantare față de hotarul terenului, iar instanțele au omis să aplice dispozițiile Instrucțiunii privind elaborarea și actualizarea planurilor cadastrale și geometrice și cele ale legislației cadastrale referitoare la procedura de corectare a hotarelor și a erorilor cadastrale.

60. Totodată, recurentul a susținut că hotărârile instanțelor inferioare sunt contradictorii, întrucât, pe de o parte, acestea au reținut că faptul plantării pomilor de nuc este dovedit, iar, pe de altă parte, au concluzionat că nu există dovezi suficiente privind amplasarea acestora pe terenul aflat în proprietatea sa.

61. Astfel, această concluzie este incompatibilă cu declarațiile martorilor, constatările organelor de urmărire penală și raportul de expertiză extrajudiciară, care confirmă existența plantației, defrișarea acesteia și cuantumul prejudiciului suferit.

62. Prin referință asupra cererii de recurs, intimatul Țurcan Ion a solicitat declararea recursului ca inadmisibil, iar în subsidiar, respingerea acestuia ca neîntemeiat, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

63. În susținerea poziției sale a indicat că recursul nu întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, întrucât criticile formulate de recurent vizează exclusiv situația de fapt și modul de apreciere a probelor, aspecte care exced limitelor controlului de legalitate exercitat de Curtea Supremă de Justiție.

64. A susținut că recurentul nu a invocat și nu a argumentat niciunul dintre temeiurile de recurs prevăzute expres de lege, limitându-se la reiterarea argumentelor formulate în fața instanțelor inferioare și la invocarea unor motive de recurs care nu mai sunt reglementate de actuala redacție a Codului de procedură civilă.

65. Totodată, a subliniat că preținsele încălcări privind aplicarea sau neaplicarea legii și insuficienta motivare a deciziei instanței de apel nu constituie, în sine, temeiuri de admisibilitate a recursului în reglementarea procesuală în vigoare după 1 septembrie 2023.

66. De asemenea, intimatul a susținut că decizia instanței de apel este legală și suficient motivată, aceasta cuprinzând o analiză detaliată a tuturor criticilor formulate de apelant, precum și a probelor administrate în cauză, fiind reținute în mod corect condițiile răspunderii civile delictuale și lipsa elementelor necesare pentru angajarea răspunderii pârâților.

67. A menționat că măsurătorile terenurilor au fost efectuate în temeiul art. 19 alin. (6) din Legea cadastrului bunurilor imobile, la cererea unuia dintre proprietarii terenurilor învecinate, fiind constatată neconcordanța dintre hotarele din planul cadastral și posesia de fapt.

68. În urma acestor măsurători s-a stabilit că recurentul ocupa și utiliza terenuri care nu îi aparțineau, pe care plantase pomi de nuc, iar înlăturarea ulterioară a acestora de către proprietarii terenurilor respective reprezenta exercitarea atributelor dreptului lor de proprietate.

69. Totodată, a evidențiat că instanțele au reținut în mod justificat și împrejurarea că plantația de nuci a fost înființată cu încălcarea prevederilor art. 7 alin. (3) din Legea nr.

728/1996 cu privire la pomicultură, fără proiectul și documentația prevăzute de lege. Deși această încălcare nu justifică, prin ea însăși, defrișarea plantației, ea demonstrează că, dacă procedura legală ar fi fost respectată, autoritățile competente ar fi constatat din timp că plantația urma să fie înființată, în mare parte, pe terenuri care nu aparțineau recurentului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

70. Articolul 431 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.”

71. Articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel”.

72. Articolul 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

73. Articolul 433 alin. (1), lit. f) și alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

f) recursul este vădit neîntemeiat.

(2) Recursul declarat în temeiul art. 432 alin. (1) lit. e) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin. (1) lit. e) din prezentul articol.”

74. Articolul 440 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

75. Sub aspectul respectării termenului de declarare a recursului, Completul de judecată reține că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat în ședință publică la 16 noiembrie 2023 (*f.d. 37, Vol. III*), iar decizia motivată a fost comunicată avocatului Bejenar Dumitru, reprezentant al recurentului Duca Ion, prin intermediul poștei electronice

la 13 februarie 2024 (*f.d. 49, Vol. III*). În aceste circumstanțe, recursul depus de avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion la 28 martie 2024 urmează a fi considerat declarat în termenul prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

76. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) lit. a)-f) și alin. (2) din Codul de procedură civilă. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

77. Din analiza prevederilor legale reținute supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

78. Completul Curții Supreme de Justiție notează, că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

79. În speță, avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion, a depus o cerere de recurs cu conținut asemănător cu cererea de apel. Argumentelor invocate de către recurent li s-a dat un răspuns detaliat și clar în actele judecătorești contestate.

80. Instanța de recurs observă că temeiurile de apel (art. 386–388 din Codul de procedură civilă) și temeiurile de recurs (art. 432 din Codul de procedură civilă) sunt diferite, ceea ce presupune, în mod firesc, un conținut distinct al cererilor. Reluarea automată a cererii de apel în recurs denotă lipsa unor elemente noi și înseamnă anticiparea unor critici față de o decizie ce nu fusese încă pronunțată.

81. O astfel de conduită procesuală, materializată prin reiterări formale ale poziției procesuale exprimate anterior, fără o critică reală și punctuală a raționamentului deciziei instanței de apel, conduce la concluzia că recurentul nu a oferit Curții Supreme de Justiție argumente corespunzătoare pentru analiza legalității deciziei instanței de apel.

82. Deși recurentul nu a indicat în mod expres temeiul de admisibilitate prevăzut de art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă pe care își întemeiază recursul, din economia criticilor formulate rezultă că acesta invocă, în esență, caracterul arbitrar al hotărârilor contestate și pretinsa apreciere vădit nerezonabilă a probelor de către instanțele inferioare, astfel încât argumentele sale urmează a fi analizate prin prisma temeiului de admisibilitate prevăzut la art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă.

83. Colegiul civil reține că pentru admiterea recursului întemeiat pe art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, revine recurentului sarcina de a demonstra că decizia instanței de apel este fie arbitrară, fie se întemeiază în mod determinant pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor. Nu este suficientă invocarea unei simple neconcordanțe sau a unei aprecieri discutabile a probelor; se impune ca aceasta să fie evident nejustificată, lipsită de o explicație rațională și perceptibilă ca atare pentru un profesionist al dreptului.

84. Astfel, o hotărâre poate întruni concomitent ambele ipoteze, însă fiecare dintre acestea trebuie analizată distinct. Caracterul arbitrar sau vădit nerezonabil intervine atunci când instanța a comis o eroare de fapt sau de drept pe care nicio instanță rezonabilă nu ar fi admis-o, ori atunci când soluția pronunțată este lipsită de fundament juridic și nu realizează o conexiune logică între situația de fapt, normele aplicabile și soluția adoptată.

85. Totodată, eroarea invocată trebuie să fie determinantă pentru soluția pronunțată, în sensul că, în lipsa acesteia, rezultatul litigiului ar fi fost diferit.

86. Prin urmare, sarcina probei revine recurentului, care trebuie să convingă instanța de recurs că sunt întrunite cumulativ aceste cerințe.

87. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

88. Or, potrivit art. 442 alin. (2) Cod de procedură civilă, instanța de recurs este ținută de modul în care au fost apreciate probele de instanțele inferioare, cu excepția situației în care se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) – hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

89. Completul reține că instanța de apel a efectuat o analiză completă și coerentă a circumstanțelor cauzei, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe în limitele criticilor formulate, în conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, și a ajuns, în mod întemeiat, la concluzia menținerii soluției de admitere parțială a acțiunii.

90. Contrar susținerilor recurente, instanța de apel nu a omis examinarea probelor relevante și nici nu a întemeiat soluția pe o apreciere arbitrară a materialului probator, ci a evaluat, în conformitate cu art. 130 din Codul de procedură civilă, ansamblul probelor administrate în cauză, inclusiv înscrisurile referitoare la starea de sănătate și situația materială a reclamantului, certificatul privind quantumul pensiei, concluzia medicală, precum și înscrisurile prezentate de recurentă în susținerea criticilor formulate în apel.

91. Completul de judecată reține că, prin cererea de chemare în judecată, Duca Ion a solicitat repararea unui prejudiciu material în sumă de 261 080 lei, reprezentând contravaloarea a 142 de pomi de nuc pe care îi pretinde defrișați, precum și încasarea sumei de 2 295 200 lei cu titlu de venit ratat, calculat pentru întreaga perioadă estimată de exploatare a plantației, la care se adaugă prejudiciul moral și cheltuielile de judecată.

92. În susținerea acestor pretenții, ultimul s-a întemeiat pe un raport de expertiză extrajudiciară, potrivit căruia valoarea plantației și a venitului ratat ar corespunde sumelor pretinse prin acțiune.

93. Examinând aceste argumente, Completul consideră necesar să sublinieze că, într-o acțiune în despăgubiri, simpla afirmare a existenței unui prejudiciu ori prezentarea unui calcul estimativ al acestuia nu este, prin ea însăși, suficientă pentru admiterea pretențiilor. Persoana care solicită repararea unui prejudiciu are sarcina de a dovedi, prin probe pertinente și concludente, atât existența reală a pagubei suferite, cât și întinderea acesteia.

Doar atunci când prejudiciul este stabilit cu certitudine, instanța poate proceda la evaluarea și repararea lui.

94. Or, în cauza de față, instanțele inferioare au constatat, iar Completul nu are motive să se îndepărteze de la această apreciere, că probele administrate nu permit stabilirea cu certitudine a prejudiciului invocat de Duca Ion.

95. Astfel, deși Duca Ion a susținut că i-au fost defrișați 142 de pomi de nuc și a calculat despăgubirile pornind de la acest număr, materialul probator administrat în cauză nu confirmă, în mod obiectiv, că prejudiciul pretins corespunde realității faptice și nici că întinderea lui este cea indicată în cererea introductivă.

96. În special, instanțele au reținut, iar Completul aderă la această constatare, că raportul de expertiză extrajudiciară prezentat de Duca Ion nu constituie, prin el însuși, o probă suficientă pentru stabilirea existenței și a cuantumului prejudiciului.

97. Astfel, concluziile expertului au fost elaborate pornind de la premisa că au fost defrișați cei 142 de pomi aparținând lui Duca Ion, împrejurare care însă nu a fost confirmată prin nicio altă probă obiectivă administrată în dosar.

98. Fiind vorba, aşadar, de o evaluare economică întemeiată pe o ipoteză factuală nedemonstrată, instanțele au apreciat în mod rezonabil că acest raport nu poate constitui temei pentru acordarea despăgubirilor solicitate.

99. Cât privește pretenția referitoare la venitul ratat, în sumă de 2 295 200 lei, Completul constată că aceasta a fost construită exclusiv pe concluziile aceluiași raport de expertiză, care estimează un venit brut ipotetic pentru întreaga durată de exploatare a plantației.

100. Însă, în lipsa dovedirii existenței prejudiciului inițial și a întinderii sale, o asemenea evaluare prospectivă nu poate constitui, la rândul ei, un temei suficient pentru acordarea despăgubirilor, întrucât existența și cuantumul venitului ratat depind, în mod necesar, de dovedirea prealabilă a prejudiciului principal.

101. În aceste circumstanțe, Completul de judecată reține că argumentele invocate de recurent nu sunt de natură să infirme aceste constatări. Deși acesta susține că materialele urmăririi penale, declarațiile martorilor și raportul de expertiză ar confirma existența prejudiciului, criticile formulate reprezintă, în esență, o interpretare proprie a unor probe deja examinate de instanțele inferioare, fără ca recurentul să demonstreze că aprecierea acestor probe ar fi fost arbitrară sau vădit nerezonabilă.

102. Prin urmare, faptul că recurentul atribuie o altă valoare probatorie declarațiilor martorilor sau raportului de expertiză nu echivalează, prin el însuși, cu existența unei hotărâri arbitrare.

103. Completul reține că instanțele inferioare nu au ignorat aceste mijloace de probă, ci le-au analizat în ansamblul materialului probator administrat și au explicat, motivat, de ce acestea nu sunt suficiente pentru a stabili existența și întinderea prejudiciului pretins. Simpla nemulțumire a unei părți față de concluziile la care au ajuns instanțele nu este de natură să transforme aprecierea probelor într-una vădit nerezonabilă.

104. Completul reamintește, în acest context, că, potrivit art. 442 din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu procedează la o nouă administrare și reevaluare a probelor, ci

verifică exclusiv dacă aprecierea acestora este afectată de arbitrarie ori de o eroare evidentă și determinantă.

105. În speță, recurentul nu a demonstrat existența unei asemenea situații, ci solicită, în realitate, substituirea concluziilor la care au ajuns instanțele inferioare cu propria sa apreciere asupra probelor administrate.

106. Raportat la obiectul litigiului, completul consideră că împrejurarea determinantă pentru soluționarea cauzei rămâne lipsa demonstrării prejudiciului și a întinderii acestuia. Or, atât existența unui prejudiciu reparabil, cât și cuantumul despăgubirilor solicitate trebuie stabilite prin probe certe și suficiente, iar în absența unor asemenea probe, instanțele inferioare au concluzionat, în mod motivat și rezonabil, că pretențiile reclamantului nu pot fi admise.

107. Astfel, Completul constată că recurentul nu a demonstrat că decizia instanței de apel este arbitrară ori că aceasta se întemeiază, în mod determinant, pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor. Criticile formulate urmăresc, în realitate, obținerea unei noi evaluări a materialului probator, aspect care excedează limitelor controlului de legalitate exercitat de instanța de recurs.

108. În concluzie, completul apreciază că recursul declarat de avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion, este vădit neîntemeiat și, prin urmare, inadmisibil, întrucât reia conținutul cererii de apel, fără a aduce critici substanțiale deciziei pronunțate de instanța de apel.

109. În conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. f) și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de avocatul Bejenar Dumitru, acționând în interesul lui Duca Ion.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător	/semnătură/	Stela Procopciuc
Judecători	/semnătură/	Elena Croitor
	/semnătură/	Ion Munteanu